

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

14 juni 2001

VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET

**– van mevrouw Trees Merckx-Van Goey en de heren Frans De Cock,
Jacques Timmermans en Jan Loones –**

houdende regeling van het recht om verzoekschriften bij het Vlaams Parlement in te dienen

VERSLAG

**namens de Commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken
uitgebracht door de heer Sven Gatz**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Norbert De Batselier.

Vaste leden :

de heer Ludwig Caluwé, mevrouw Brigitte Grouwels, de heer Mark Van der Poorten, mevrouw Mieke Van Hecke ;
de heren André Denys, Marc van den Abeelen, Francis Vermeiren, Paul Wille ;
mevrouw Hilde De Lobel, de heren Joris Van Hauthem, Karim Van Overmeire ;
de heren Norbert De Batselier, Leo Peeters ;
de heer Dirk Holemans ;
de heer Sven Gatz.

Plaatsvervangers :

mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche, de heren Luc Van den Brande, Paul Van Malderen, Eric Van Rompuy ;
de heren Louis Bril, Frans De Cock, Karel De Gucht, Gilbert Van Baelen ;
de heren Felix Strackx, Luk Van Nieuwenhuysen, Miel Verrijken ;
de heren Gilbert Bossuyt, Dany Vandenbossche ;
de heer Jos Geysels ;
de heer Etienne Van Vaerenbergh.

Zie :

606 (2000-2001)

– Nr. 1 : Voorstel van bijzonder decreet

Zie ook:

607 (2000-2001)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

INHOUD

	Blz.
I. Inleidende uiteenzetting door mevrouw Trees Merckx-Van Goey	4
II. Algemene bespreking	6
III. Artikelsgewijze bespreking en stemming	7
IV. Stemming over het geheel	8

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken besprak op 30 mei 2001 het voorstel van bijzonder decreet van mevrouw Trees Merckx-Van Goey en de heren Frans De Cock, Jacques Timmermans en Jan Loones houdende regeling van het recht om verzoekschriften bij het Vlaams Parlement in te dienen.

I. Inleidende uiteenzetting door mevrouw Trees Merckx-Van Goey

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* verklaart dat het voorliggende voorstel moet worden samengelezen met het voorstel van decreet houdende nadere regeling van het recht om verzoekschriften bij het Vlaams Parlement in te dienen (*Parl. St. VI. Parl. 2000-2001, nr. 607/1*) en het voorstel tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de verzoekschriften betreft (*Parl. St. VI. Parl. 2000-2001, nr. 608/1*).

1. Het petitierecht

Het petitierecht is één van de oudste grondrechten : de tekst van artikel 28 van de Grondwet dateert weliswaar van 1831, maar reeds in de middeleeuwen werd een petitierecht erkend. Zelfs in de tijd van het absolutisme werd het geëerbiedigd.

Bij bijzonder decreet van 14 juli 1998 werd artikel 41 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen gewijzigd. Dat bijzonder decreet bevat het principe dat eenieder het recht heeft verzoekschriften, door één of meer personen ondertekend, bij het Vlaams Parlement in te dienen. Het verleent het Vlaams Parlement het recht om verzoekschriften door te verwijzen naar de Vlaamse regering, met het verzoek omtrent de inhoud uitleg te verstrekken. Tevens voert het bijzonder decreet het zogenaamde “ collectieve verzoekschrift ” in, wat betekent dat het Parlement in plenaire vergadering een onderzoek moet wijden aan een verzoekschrift dat werd ondertekend door tenminste vijftienduizend verzoekers. In een gewoon decreet van 14 juli 1998 werden vervolgens de nadere voorwaarden bepaald waaronder dit recht kan worden uitgeoefend, en de wijze waarop de verzoekschriften worden behandeld.

Beide decreten hebben het petitierecht bij het Vlaams Parlement geherwaardeerd en gemoderniseerd. Naast het recht voor eenieder om verzoek-

schriften in te dienen werd aan de indiener gewaarborgd dat zijn verzoekschrift ook door het Parlement behandeld zou worden. Op dat punt hebben de decreten van 1998 hun doel bereikt.

2. Evaluatie van de verzoekschriftendecreten van 1998

In de schoot van het Vlaams Parlement werd een ambtelijke werkgroep opgericht, met als opdracht een globale evaluatie van de decreten van 14 juli 1998 voor te bereiden, waarbij zowel juridische als praktische knelpunten zouden worden geïnventariseerd. Daarover werd een ruime consultatie en bevraging bij de fracties gehouden. Uit het geheel van de antwoorden kwam een duidelijke vraag tot aanpassing van de regelgeving naar voor.

Op basis van de sneuvelteksten van de ambtelijke werkgroep en de opmerkingen van de fracties werden in een werkgroep Verzoekschriften een voorstel van bijzonder decreet, een voorstel van decreet, en een voorstel tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement geformuleerd. Het resultaat van die werkzaamheden ligt nu voor.

Bij de evaluatie van de bestaande regeling werden volgende problemen vastgesteld :

- de ongrondwettelijkheid en de oncontroleerbaarheid van bepaalde ontvankelijkheidsvoorwaarden ;
- een procedure die enerzijds te strak, en anderzijds – in sommige onderdelen – niet nauwkeurig genoeg geregeld werd ;
- de procedure voor de behandeling van verzoekschriften in het Parlement werd niet altijd op het juiste niveau geregeld.

3. De voorstellen van bijzonder decreet en decreet en het voorstel tot wijziging van het Reglement.

Volgens mevrouw Merckx-Van Goey vormen de voorliggende voorstellen een nieuwe stap in de herwaardering van het petitierecht. Dat recht mag niet beperkt blijven tot een recht om verzoekschriften in te dienen, maar moet worden verruimd tot een recht op een gemotiveerd antwoord vanwege het Vlaams Parlement op verzuchtingen, klachten, beleidsvoorstellen en andere verzoeken van burgers.

Voor het bepalen van de ontvankelijkheidsvoorwaarden wordt teruggegrepen naar de tekst van de Grondwet. De decreetgever mag immers geen

voorwaarden opleggen voor de uitoefening van het petitierecht, die niet uit de Grondwet zelf voortvloeien. Dat is recent nog gebleken naar aanleiding van de behandeling van een in het Frans gesteld verzoekschrift, en de discussie over de mogelijkheid om een taalvereiste op te leggen bij het indienen van een verzoekschrift. Om dat specifieke probleem op te lossen wordt overwogen om via de gemeenschapssenatoren een voorstel tot herziening van artikel 28 van de Grondwet in te dienen. Na wijziging zou dat grondwetsartikel ofwel aan de decreetgever uitdrukkelijk de bevoegdheid kunnen toekennen om een taalregeling inzake verzoekschriften bij Vlaamse openbare overheden vast te leggen, ofwel zelf kunnen bepalen dat de verzoekschriften gesteld moeten worden in de officiële taal van de openbare overheid waarbij het verzoekschrift wordt ingediend.

Om dezelfde reden kan de vermelding van de woonplaats, de nationaliteit of de leeftijd van de verzoeker noch een bepaalde inhoud van het verzoek een vereiste of voorwaarde zijn voor de ontvankelijkheid van het verzoekschrift. Zij kunnen wel een rol spelen bij het bepalen van de wijze van behandeling. De verzoeker moet ook geen belang kunnen aantonen.

De ondertekening van het verzoekschrift is wel vereist : anonieme verzoekschriften zijn niet ontvankelijk. Het is trouwens de uitdrukkelijke bedoeling van de indieners dat het begrip “ ondertekening ” evolutief wordt geïnterpreteerd, en dat vanaf het ogenblik dat een elektronische handtekening juridisch gelijkgeschakeld wordt met een traditionele handtekening, ook elektronische verzoekschriften bij het Vlaams Parlement kunnen worden ingediend. Hiervoor zal dan geen nieuwe decreetswijziging nodig zijn.

Het petitierecht is een instrument dat de decreetgever kan helpen lacunes of gebreken in de decreetgeving vast te stellen en ondersteunt hem dus in zijn decreetgevende opdracht. Het is echter evenzeer een hulp bij de controlerende opdracht van het Vlaams Parlement : het Parlement kan de ingediende verzoekschriften immers naar de Vlaamse regering verwijzen, met het verzoek omtrent de inhoud ervan uitleg te verstrekken binnen de door het parlement bepaalde termijn.

Het bijzonder decreet van 1998 bepaalt dat de verzoeker recht heeft op een gemotiveerd antwoord. De termijn waarbinnen het Vlaams Parlement moet antwoorden wordt thans vastgelegd op zes maanden na indiening van het verzoekschrift. Die termijn is éénmaal verlengbaar met drie maanden,

mits kennisgeving en motivering. Uiteraard kan dat recht slechts in de praktijk worden gerealiseerd, indien de verzoeker in zijn verzoekschrift een contactadres opgeeft. De vermelding van een contactadres is echter geen ontvankelijkheidsvereiste. Ook wanneer een verzoekschrift niet ontvankelijk wordt verklaard, moet dat aan de verzoeker worden meegedeeld.

Ten slotte bepaalt het bijzonder decreet dat de genoemde principes verder kunnen worden uitgewerkt door een decreet. De procedures voor de interne behandeling die op geen enkele wijze de rechten of plichten van de verzoekers raken, moeten in het Reglement van het Vlaams Parlement worden vastgelegd.

Het voorstel van decreet regelt de volgende aangelegenheden :

- Vermits anonieme verzoekschriften niet ontvankelijk zijn, moet de verzoeker niet alleen zijn verzoekschrift ondertekenen, maar ook op leesbare wijze zijn naam en voornaam vermelden. Het staat de indiener vrij om al dan niet andere persoonsgegevens in zijn verzoekschrift te vermelden. Ook zonder die gegevens is het verzoekschrift ontvankelijk, maar de vermelding ervan is wel nuttig als de indiener ook effectief een antwoord op zijn verzoek wil krijgen, of uitgenodigd wil worden voor een eventuele hoorzitting. Er is dus geen woonplaatsvereiste meer.
- Verzoekschriften over een onderwerp dat niet tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest behoort, noch op enige wijze hun belangen raakt, zijn niet ontvankelijk. De bevoegdheid van het Vlaams Parlement moet wel ruim begrepen worden : ook indien de Vlaamse instellingen niet bevoegd zijn voor problemen die op één of andere wijze betrekking hebben op Vlaanderen, is het Vlaams Parlement een maatschappelijk forum waar de Vlaamse politieke wereld standpunten inneemt. Er kunnen resoluties worden goedgekeurd die een andere overheid oproepen om een bepaald initiatief te nemen of niet te nemen.
- Indien een verzoekschrift wordt ingediend terwijl nog een gerechtelijke of administratieve procedure hangende is, kan het Parlement de behandeling van dat verzoekschrift voortzetten of opschorten in afwachting van een definitieve gerechtelijke uitspraak. Indien een verzoekschrift er echter op gericht is om een gerechtelijke uitspraak om te keren is dat uiteraard, gelet op de scheiding der machten, niet ontvan-

kelijk. Daarentegen is een verzoekschrift waarmee onvolmaaktheden in de decreetgeving worden aangeklaagd, die mogelijk hebben geleid tot een volgens de verzoeker onjuiste gerechtelijke uitspraak, ontvankelijk.

- Het recht om gehoord te worden wordt niet langer automatisch toegekend aan elke indiener van een individueel verzoekschrift. Voor de individuele verzoekschriften verwijnt het automatisme, omdat de meerwaarde die een hoorzitting moet meebrengen niet altijd wordt waargemaakt. In dat geval is het de bevoegde commissie die bepaalt of al dan niet een hoorzitting wordt georganiseerd. Voor de collectieve verzoekschriften (indien er meer dan 15000 ondertekenaars zijn) en de verzoekschriften van gestelde overheden blijft het hoorrecht een verplichting. Overigens blijft het recht om gehoord te worden van toepassing voor alle reeds ingediende verzoekschriften.
- Wanneer een verzoeker wordt gehoord als eerste ondertekenaar van een collectief verzoekschrift, als vertegenwoordiger van een gestelde overheid, of op basis van een vrijwillige uitnodiging door het Parlement, kan hij zich laten bijstaan door een derde persoon naar keuze.
- Een minderjarige verzoeker kan zich laten bijstaan door het kinderrechtencommissariaat. Dat blijft een vrije keuze, maar de medewerking van het kinderrechtencommissariaat is wel verplicht wanneer (minderjarige of meerderjarige) verzoekers in hun verzoekschrift een probleem aankaarten dat betrekking heeft op kinderrechten.
- Met de toestemming van de verzoeker en na overleg met de Vlaamse ombudsman kan een verzoekschrift, als het een klacht over de werking van de administratie van de uitvoerende macht inhoudt, worden doorgezonden naar de Vlaamse ombudsman.

In het voorstel tot wijziging van het Reglement wordt de mogelijkheid om bij de behandeling van verzoekschriften hoorzittingen te organiseren, geëxpliciteerd. Niet alleen de indiener van het verzoekschrift, maar ook andere personen die enige nuttige informatie kunnen verstrekken in verband met het onderwerp van het verzoekschrift, kunnen worden gehoord.

Met de voorliggende voorstellen wordt volgens mevrouw Merckx-Van Goey nogmaals aangetoond dat het Vlaams Parlement de burgers au sérieux

wil nemen, en dat er bereidheid is om verbeteringen aan te brengen in bestaande regelgeving. Overigens worden niet alleen twee nieuwe decreten ingevoerd, er worden er ook twee afgeschaft. Bijgevolg wordt geen bijkomende regelgeving gecreëerd.

II. Algemene bespreking

1. Algemene opmerkingen

Volgens de heer *Sven Gatz* is het een uitstekende werkwijze om bestaande decreten regelmatig te evalueren en daaruit de nodige conclusies te trekken. Hij drukt tevens zijn tevredenheid uit over het feit dat de doelmatigheid van de procedure boven alles is gesteld en sterk wordt benadrukt.

De heer *Norbert De Batselier* is van mening dat de voorstellen een duidelijke verbetering inhouden van de bestaande regeling. Zij zullen leiden tot een snellere en meer efficiënte behandeling.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* merkt op dat het belangrijk is, opdat de voorgestelde regeling zowel inhoudelijk als wetgevingstechnisch duidelijk zou zijn, om de drie voorstellen samen te lezen. Zij wijst er op dat het schrappen van het automatische hoorrecht niet verkeerd mag worden geïnterpreteerd. Door de voorgestelde regeling komt meer tijd vrij om grondig op bepaalde verzoeken in te gaan, bijvoorbeeld via hoorzittingen. Die regeling biedt tevens een oplossing voor het geval een verzoekschrift in het Frans wordt ingediend. Bovendien kan de indiener van een verzoekschrift die wordt gehoord zich laten bijstaan door een derde persoon van zijn keuze. Op die manier wil men het gebruik van het petitierecht, dat een waardevol instrument is, verder onderbouwen en promoten.

2. De ontvankelijkheidsvereisten

De heer *Norbert De Batselier* merkt op dat een verzoekschrift slechts ontvankelijk is indien de verzoeker het ondertekent en op leesbare wijze zijn naam en voornaam vermeldt. Verzoekschriften mogen echter niet in persoon worden overhandigd. Nochtans wordt hij regelmatig geconfronteerd met verenigingen die het Parlement bezoeken en hem een verzoekschrift willen overhandigen. Is een verzoekschrift dat op die manier wordt overhandigd onontvankelijk ?

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* antwoordt dat een anoniem verzoekschrift inderdaad niet ontvankelijk is. Behalve de door de Grondwet vereiste on-

dertekening moet een verzoekschrift ook de naam en de voornaam van de indiener bevatten. Van alle ingediende verzoekschriften wordt overigens, nog voor ze ontvankelijk zijn verklaard, een lijst opge maakt, die wordt meegedeeld aan het Bureau en aan de plenaire vergadering. Het gaat om een openbaar stuk, waarvan de burger kennis kan nemen. Alle verzoeken die de burgers indienen worden dus geregistreerd.

Voor het overige zijn er weinig ontvankelijkheidsvereisten. Wanneer het verzoekschrift een onderwerp betreft dat helemaal niet tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest behoort, noch op enige wijze hun belangen raakt, is het inderdaad niet ontvankelijk. Die bepaling is evenwel zeer ruim gesteld.

Artikel 28 van de Grondwet belet dat een vereniging een verzoekschrift in gemeenschappelijke naam kan indienen, terwijl artikel 57 van de Grondwet verhindert dat een verzoekschrift in persoon wordt overhandigd. Aangezien de burger blijkbaar wel namens een groepering of een vennootschap en in persoon een verzoekschrift wil kunnen indienen, kan eventueel worden overwogen om de Grondwet op dat punt te herzien.

3. De antwoordtermijn

Volgens de heer *Norbert De Batselier* is het uitstekend dat een termijn wordt bepaald waarbinnen het Vlaams Parlement moet antwoorden aan de indiener van een verzoekschrift. Maar wat is de sanctie indien die termijn niet wordt nageleefd? Eigenlijk wordt dan de indiener van het verzoekschrift gesanctioneerd. De heer *De Batselier* veronderstelt dat de antwoordtermijn eerder een richtlijn is dan een bindende vormvereiste.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* antwoordt dat de termijn waarbinnen het Parlement moet antwoorden aan de verzoeker meer is dan een loutere wens. Het Parlement is het aan zichzelf verplicht om die termijn maximaal te respecteren. Wanneer die termijn niet wordt gehaald – bijvoorbeeld omdat men het verzoekschrift samen wil behandelen met een ontwerp of voorstel van decreet dat een oplossing biedt voor het in het verzoekschrift gestelde probleem – moet de verzoeker daarvan worden verwittigd, en moet de verlenging van de termijn worden gemotiveerd. Indien nodig moet het Parlement zich beter organiseren.

De heer *Norbert De Batselier* vraagt zich af of naar aanleiding van een reces- of verkiezingsperiode de antwoordtermijn niet moeten worden gestuit. Dat

zou bijvoorbeeld toelaten om de behandeling van een verzoekschrift dat om electorale redenen wordt gebruikt uit te stellen, en toch te voldoen aan de termijn.

Volgens de heer *Jacques Timmermans* worden de recesperiodes opgevangen door de mogelijkheid tot verlenging met drie maanden. Verkiezingen vergen echter meer tijd. Daarvoor moet eventueel in een opschorting van de termijn worden voorzien. Met betrekking tot het eventueel sanctioneren van de niet-naleving van de antwoordtermijn stelt hij dat kan worden overwogen om het verzoekschrift automatisch op de agenda van de plenaire vergadering te plaatsen, indien de commissie het niet tijdig behandelt. Dat kan als een sanctie worden beschouwd.

Volgens de heer *Norbert De Batselier* kan dat ook een sanctie zijn voor de verzoeker, omdat zijn verzoekschrift dan niet echt wordt onderzocht.

De heer *Jacques Timmermans* meent dat die verzoeker dan wel een klankbord treft in de plenaire vergadering.

De heer *Sven Gatz* wijst op de beperkte sanctioneringsmogelijkheden in het grondwettelijk en administratief recht: strafsancties zijn er zeer uitzonderlijk, terwijl een nietigheidssanctie mogelijk is, maar vooral de verzoeker zou treffen – wat niet de bedoeling is. Men kan het zich niet permitteren om niet binnen de gestelde termijnen te handelen, hoewel dat natuurlijk wel denkbaar is. In dat geval zou de verzoeker de niet-naleving van de termijn handig kunnen hanteren, wat tot een publieke sanctie kan leiden. Indien het verzoekschrift niet op tijd wordt behandeld schiet men dus tekort als vertegenwoordigers van het volk, en kan men daarop worden aangepakt. Indien men andere pistes wil bewandelen is het raadzaam eerst na te gaan of die werkbaar zijn en wat de consequenties ervan zijn.

De andere leden van de commissie sluiten zich bij die interpretatie aan.

III. Artikelsgewijze bespreking en stemming

Artikelen 1 tot 6

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen 1 tot 6 worden unaniem aangenomen met 9 stemmen.

IV. Stemming over het geheel

Het voorstel van bijzonder decreet houdende regeling van het recht om verzoekschriften bij het Vlaams Parlement in te dienen wordt unaniem aangenomen met 9 stemmen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Sven GATZ

Norbert DE BATSELIER
